

Nøkkeltunnskap om skadelig seksuell atferd (SSA)

Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging
www.rvtsost.no

Presentasjonsrunde

- Hvor mange har jobbet med utsatte/ofre for seksuelle overgrep?
- Hvor mange har vært borti barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd?

**”The limits of my language
means the limits of my world”**

- Ludwig Wittgenstein

Bakgrunn og behandlingstilbud

- Freud
- Thore Langfeldt
- V27, Janus Centeret, Off clinic

Utviklingen de siste 3 årene slik den er belyst gjennom forskningsrapporter.

- NKVTS rapport 2016: Behandlingstilbudet til barn som er utsatt for og som utøver vold og seksuelle overgrep: En nasjonal kartleggingsundersøkelse. Oslo.
- NKVTS rapport 2017: *”Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia. Forslag til en landsdekkende struktur.”* Oslo.
- NKVTS rapport 2018: *Tverretatlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.* Oslo.

NKVTS rapport 2018 om tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.

- Konklusjon:
 - Behov for generell kompetanseheving
 - Behov for nasjonale føringer om samarbeid og rolleavklaring mellom instansene
 - Behov for kommunale handlingsplaner
 - Bedre tilgjengelighet av skolehelsesøster
 - Viktigheten av konsultasjonsteam
 - Bups behandlingsansvar må tydeliggjøres
-

Hva handler dette om

- Forebygge seksuelle overgrep/vold mot barn
 - Skadelig seksuell atferd fra barn til barn er like skadelig som om det var fra en voksen
- Forebygge kriminell og sosial avvikende atferd hos utøveren
 - Livsperspektiv
- Øke livskvalitet
- Hjelp utøver og familier i krise for å avverge ytterligere konsekvenser

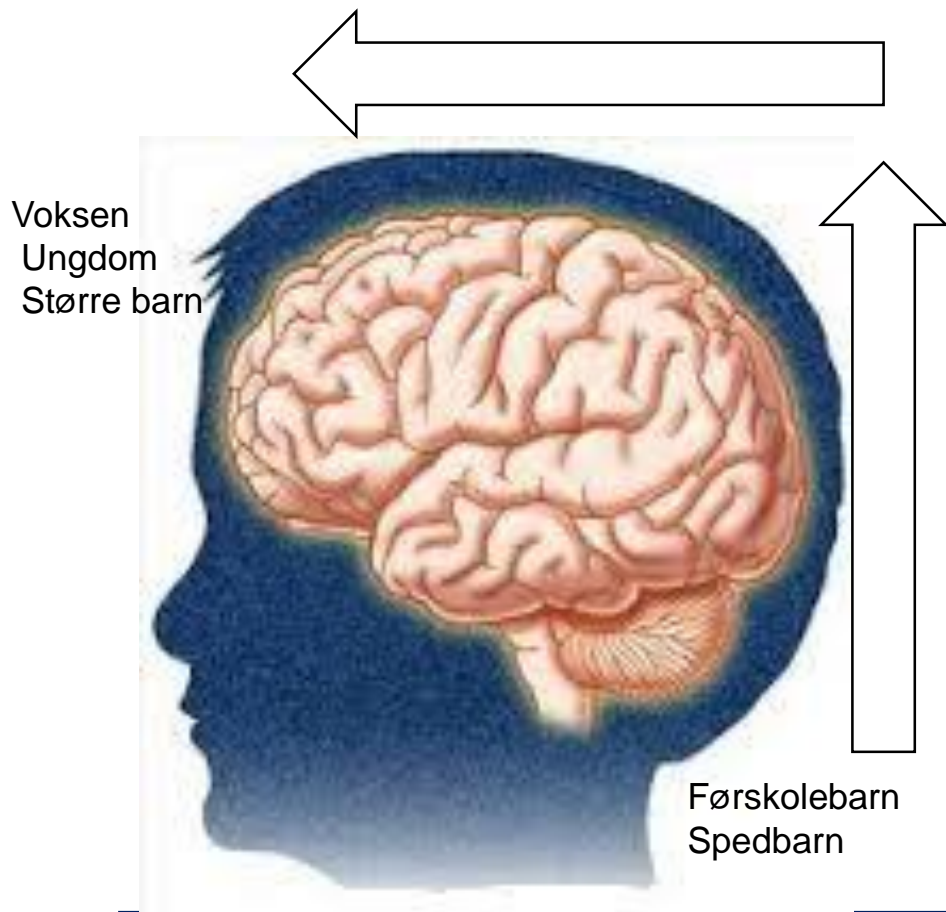
Kort opplæring om seksualitet

- Selvstimulering og orgasme antas å være potensielt tilgjengelig for de fleste barn når de er 5 år gamle.
- Seksualitet utgjør:
 - Tilgang på spenning og nytelse
 - Kropp som glede
 - Nærhet/omsorg
 - Avslappning
 - Avledning/virkelighetsflukt
 - Aksept
 - Sosialstatus
 - Makt

Forskjellen mellom et barns seksualitet og voksen seksualitet

- Drøft temaet i 3 minutter 2 og 2.

Hjernes utvikling

-Hjernen som en muskel utvikles gjennom bruken;
«Use it, or lose it»

- Hjernelagrene formes og knyttes sammen gjennom samspill med andre, aller mest i de tidligste leveår.

Avhengighet og opprettholdende faktorer

- Endorfiner
- Kortsiktig og langsiktig belønning
- Kontroll/makt
- Følelsesregulering

Kontinuum og glidende overganger fra sunn til bekymringsfull seksualitet og til Skadelig seksuell atferd

- Vår tro på det naturlige instinktet i en unaturlig kontekst
- Hvordan vet vi hvor grensene går for hva som er akseptabelt og hva som blir grenseoverskridende?
- Utfordringer når naturlig nysgjerrighet plutselig får svært store konsekvenser

Ulike former for skadelig seksuell atferd (SSA)

- Skadelig seksuell atferd: Seksuell handling utført av barn og ungdom under 18 år som er utviklingsmessig upassende, kan være skadelig mot seg selv eller andre eller støtende mot andre barn, ungdom eller voksne (Utviklet fra Hackett, 2014)

Teknologisk assistert skadelig seksuell atferd (TA-SSA/online SSA)

- Et eller flere barn som deltar i seksuelle diskusjon eller handlinger ved hjelp av internett som regnes som upassende og/eller skadelig sett opp mot barnets alder eller utviklingsnivå stadiet (Hollis og Belton 2017)
- Teknologiassistert skadelig seksuell atferd inkluderer også digital atferd som kan være skadelig for barns daglige fungering, som kan sette barnet eller unge i fare eller kan medføre rettslige konsekvenser (Lewis, 2018)

PAUSE QUIZ

- Hva er seksuell lavalder i Norge?
- Hva er kriminell lavalder i Norge?
- Bildemateriale: Når blir et bilde definert som overgrepssbilde av barn?
- Hva er seksuell debut alder for jenter i Norge?
- Hva er seksuell debutalder for gutter i Norge?
- Hvilke 1-2 viktigste endringer i ungdommenes seksualvaner har funnet sted de siste 10-15 år i Norge?
- Hvordan kan pornografi påvirke barns og ungdommers seksuelle utvikling

FASIT

- Hva er seksuell lavalder i Norge?
 - 16 år i Norge.
 - Det betyr at barn under 16 år ikke kan samtykke i seksuell aktiviteter
 - Hva er kriminell lavalder i Norge?
 - 15 år i Norge.
 - Det betyr at barn under 15 år ikke kan strafferettslig forfølges.
 - Det betyr IKKE at politiet ikke kan etterforske saker hvor gjerningsmann/kvinne er under 15 år.
 - Bildemateriale: Når blir et bilde definert som overgrepstilbilde av barn?
 - Bilder med et erotisk innhold av personer under 18 år.
-

FASIT FORTS.

- Hva er seksuell debut alder for jenter i Norge?
- Seksuell debut alder for jenter: 17 år
- Hva er seksuell debutalder for gutter i Norge?
- Seksuell debut alder for gutter: 18 år
- Hvilke 1-2 viktigste endringer i ungdommenes seksualvaner har funnet sted de siste 10-15 år i Norge?
- Bruk av nettet, økning i oral og analsex, sex med samme kjønn
- Hva kan være farer ved tidlig bruk av pornografi. Nevn 2 faktorer:
- Negativ påvirkning av porno:
 - Forvrengt bilde av virkelighet
 - Uklarheter om samtykke og nytelse
 - Økt grad av vold og makt

Pornografi og mulige innvirkninger på barns og ungdoms seksuelle helse

- I tråd med voldsforskning er det sprikende forskning:
 - Katarsisteorien vs triggerteorien
- Forskning i Australia
 - Tyder på økt grad av vold og makt i pornografien >85% av bildemateriale kan kategoriseres som voldelige
- Forskning fra USA viser at flertallet av ungdom med skadelig seksuell atferd hevder at de har blitt påvirket/inspirert av pornografi, indirekte (brukt det for tenning i forkant), til direkte kopiering av scener
- Erfaringsmateriale fra Danmark: Tidligere disponert for porno og begynt med jevnlig bruk. (Under 10 år)

Norske pornovaner

- Barn ned til 6-8 år har smart telefoner
- Ulike tall:
- Medietilsynet sin undersøkelse 2018 starter på 13 år
 - 42 % av barn i alderen 13-18 år har sett porno på nettet
 - 13 % av barn i alder 13 år har sendt nakenbilder av seg selv
 - 20 % av jenter 15 år gammel har sendt bilder av seg selv
 - 25 % av gutter 18 år har sendt bilder av seg selv
- Nordisk institutt for kjønnsforskning (NIKK) har på initiativ fra Nordisk ministerråd gjennomført ni forskningsprosjekter, som lanseres på en konferanse i dag.
 - 90 % av ungdom i alderen 12-20 år har sett porno
 - Debut alder 12-14 år
- Flere artikler på nettet indikerer at barn ned mot 10 år ser på porno og barn ned mot 11 år bruker porno

Forskning på TA-SSA (online)

- NSPCC`s Litteratur gjennomgang Belton og Hollis, 2016
 - Få artikler (4 artikler).
- NSPCC Forskning, Belton og Hollis, 2017 (I Trykk)
 - Gjennomgang av 275 saker med barn og ungdom som er henvist til NSPCC

Sammenfatting av resultater

TA-SSA er skadelig for barnet/ungdomen og kan direkte eller indirekte skade en annen person

TA-SSA kan trolig direkte skade en annen person

Utvikling av upassende bruk av voksen pornografi	Vise en annen ung person utviklingsmessig upassende pornografi	Sexting	Oppbevare, lagring og deling av uanstendig bilder av barn (overgrep-bilder av barn)	Teknologisk assistert seksuell grooming	Seksuell trakassering og seksuell press	Seksuell utnyttelse av barn online
Andre former for TA-SSA	Kan inkludere skriftlige seksuelle historier som er upassende for barnet/ungdommens utviklingsstadiet og/eller har blitt delt ved bruk teknologi					

Online	Offline	Offerets sårbarhet
Engstelighet: Jeg vil ikke bli tatt.....Ingen ser meg	Ingen som følger opp nettbruk	Prematur seksualitet? Sex som en valuta for å oppnå andre behov/goder
Skyld: Jeg er i en boble. Det føles ikke virkelig. Jeg skader ingen	Alkohol/rusmidler	Søker kjærlighet, bekreftelse, umiddelbar tilgjengelig for respons online
Skam: Jeg kan si eller gjøre hva jeg vil. Jeg kan være hvem jeg vil. De vil ikke kunne kjenne meg igjen	Nedsatt humør.	Online naivitet, mangel på forståelse for risiko og online sikkerhet
Innsats: Jeg trenger ikke engang gå ut av rommet eller skifte	Sinne (Føler en feilaktig følelse av rett)	Mangels på foreldre/voksen supervisjon
Tilgjengelighet av utsatte: Jeg kan kontakte 100 vis av jenter i løpet av minutter. Det er som å fiske, etter en stund vil noen bite på.		
Opphisselse: I en opphisset stadium i etterkant av bruk av pornografi		
Selvtillit/mot: Jeg vil ikke bli utestengt. Jeg vil ikke bli tatt		(Oversatt etter Swann, 2017)

Viktige spørsmål om «skadelig seksuell atferd» hos barn og ungdom

- Hvem er disse barna?
- Hvem er utsatt?
- Hvilket omfang er det egentlig vi snakker om?
- Hva er prognosene? Kan vi faktisk gjøre en forskjell?

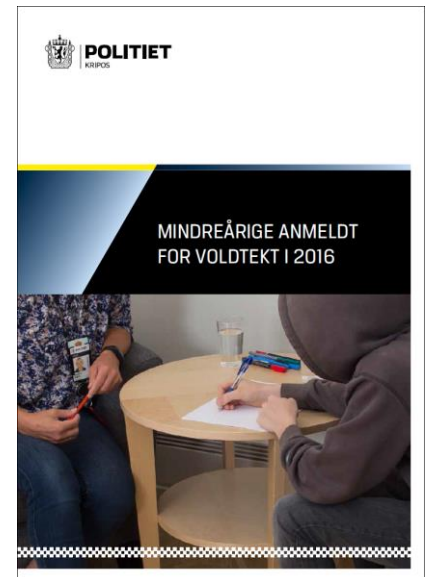

Ulike tall

- Forskning er vanskelig på grunn av etiske og moralske aspekter sett opp mot alder og samtykkekompetanse.
- Forskningen spriker
 - Ulike definisjoner av seksuelle atferd
 - Hvordan forstår vi svarene vi får.
 - Ulike populasjoner (Normalpopulasjonen vs egne grupper som er i hjelpesystemet.

Kripos rapport 2017

- Hovedfunnene i rapporten er:
- Antallet voldtektsanmeldelser hvor den anmeldte er mindreårig øker.
- En betydelig andel av de unge er anmeldt av flere fornærmede.
- Om lag en av tre anmeldte er under 15 år.

Omfang

- Mossige og Stefansen: «Vold og overgrep mot barn og unge» (2016) :
 - Ca 29% av jenter og 7% av gutter har opplevd seksuelle krenkelser
 - Mellom 5-10% av jentene og 1-2 % av guttene har vært utsatt for voldtekt
 - Er jenta mellom 10-14 år så er det 40% sannsynlig for at utøver er en gutt mellom 15-19 år. Det er 29% sannsynlig for at han er under 15 år.
 - Er jenta over 15 år så er det i 63 prosent av tilfellene en gutt som er mellom 15-19 år som er utøver.

Janus centeret i Danmark

- JanusCentret er et udrednings- og behandlingstilbud til børn og unge med seksuelle adfærdsproblemer samt deres ofre og familier
- Tallmateriale: 420 utøvere og 555 utsatte i perioden 2003-2016
- Utøvere: 89 % gutter og 11% jenter
- Alder ved henvisningstidspunkt: 12.6 og ved første kjente hendelse: 11.4 år
- Utsatte: 55.5% jenter og 44.5 % gutter.

Ofte komplekse saker

Individuelle faktorer som går igjen:

- Tilknytningsvansker
 - Reguleringsvansker
 - Lærevansker
 - Konsentrasjonsvansker
 - Autisme
 - Sosiale vansker
-
- **Situasjonelle forhold**
 - Ca 2/3 har levd med/lever med omsorgssvikt
 - Ca 1/3 har opplevd egne seksuelle overgrep eller vært vitne til skadelig/lite hensiktsmessig seksualitet i hjemmet. (Omfanget er høyere ved lavere alder og når det gjelder jenter)

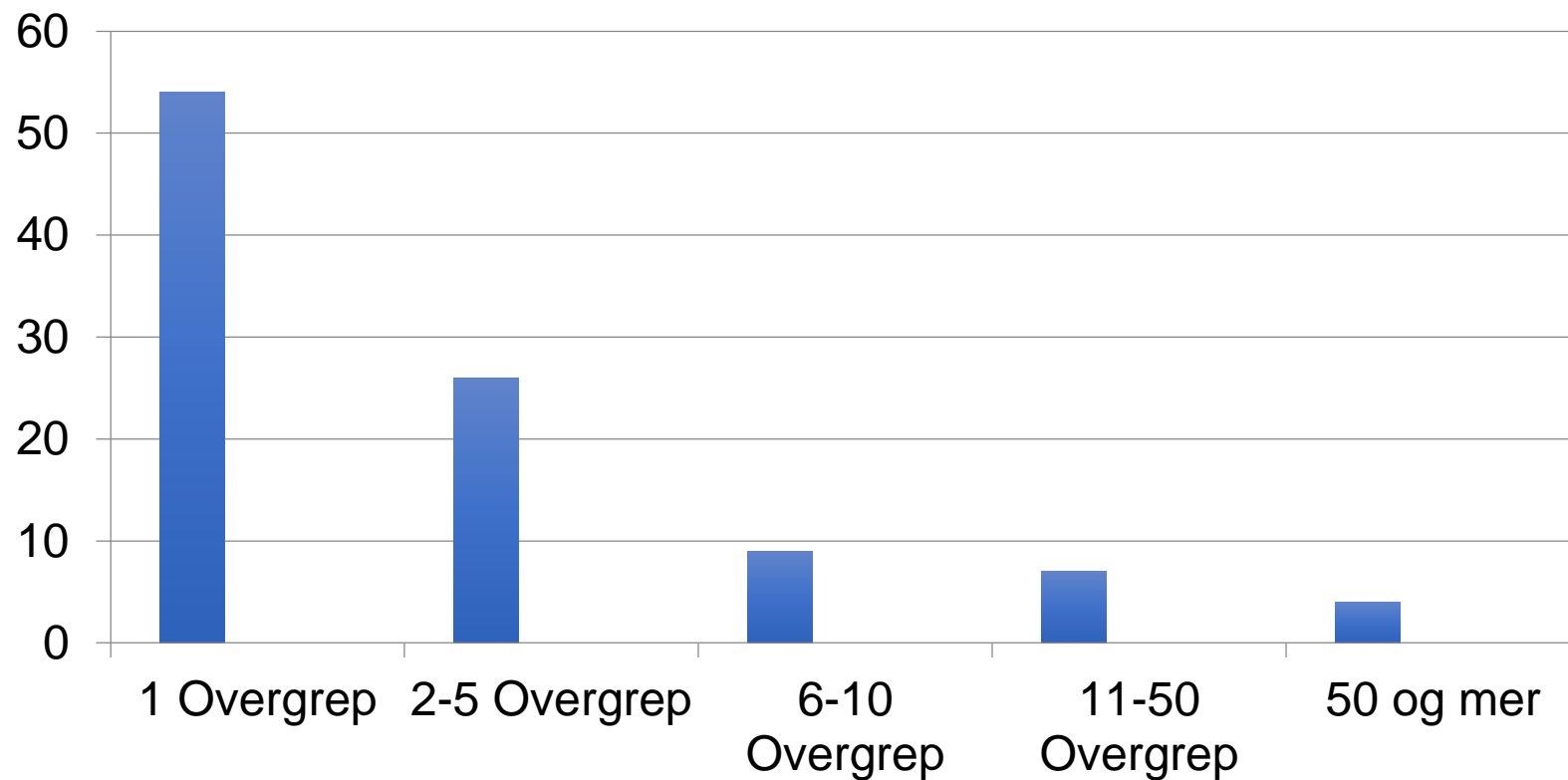

Hvem forgriper de seg på?

- Danske tall (Populasjon > 400)
 - 33% innen familie
 - 45% venn/skole
 - 12% på institusjon
 - 4 % ukjent
- Søskenovergrep starter tidligere, varer lengre og er grovere enn andre overgrep fra barn/ungdom

Antall overgrep fra samme utøver

- Danmark:

Kjellgrens forskning 2000

70 svenske ungdommer i alderen 13-18 år

Overgrepstyp	Antall handlinger
Blotting, kikking eller obskøne telefonsamtaler	285
Seksuelle berøringer, "klåing"	894
Vaginal inntrengning	379
Anal inntrengning	259
Oral inntrengning	120
Sex med dyr	10
Totalt antall overgrep	1947

Prognoser

- Uten behandling:
 - Ca 15-20% fortsetter etter fylte 18 år (metodiske svakheter)
 - Økt sannsynlighet for andre typer ikke seksuelle lovovertrедelser.
- Med behandling (tall fra Janus centeret):
 - Mindre enn 10% gjentar seksuelle overgrep
 - Aldersadekvat fare for ytterligere kriminalitet
 - Erfaring fra Janus centeret indikerer at en vil kunne ha god effekt av forebygging
- Behandlingseffekt – optimistiske funn for ungdom
- Tydelig reaksjon er viktig!

Kategorisering av barn og unges seksualitet

- Trafikklyset (Hertevig forlag) No,
Bekymringsbarometeret (Janus Centeret) Dk
- 3 Kategorier
 - Barn/ungdom med en sunn normativ seksualitet

- Barn/ungdom med en bekymringsfull og risikoutsatt seksualitet

- Barn/ungdom med en skadelig seksualisert atferd.

Vurdering

- All atferd har en funksjon. Også seksuell atferd
 - Hva er det ved atferden som bekymrer?
 - Hva kan bekymringen indikere
- Respons. Hva kan gjøres for å ivareta barnets/ ungdommenes behov?

God og sunn seksuell atferd

- Gjensidig
- Samtykke
- Aldersadekvat utforskning og utprøving
- Intensjon om ikke-skade
- Lek, moro
- Ingen maktforskjell (Styrke, status, kognitivt,alder)

Bekymringsfull seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat,
 - Mer tilfeldig på og av
 - Hendelser påvirket av jevnaldrende press
 - Utsatte blir irritert/ukomfortabel, men ikke redd/skremt
 - Utsatte føler seg fri til å fortelle om hendelsen til andre
 - Den seksuelle atferden kan være ok, men utøves i upassende situasjon/relasjon
-

Skadelig seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat
- Planlegging
- Hemmeligholdelse
- Utøver benytter maktforskjell
- Respons til utsatte er preget av negative reaksjoner og følelser (frykt, sinne, skam)
- Utøver tar ikke ansvar for atferd eller negative konsekvenser for utsatt.
- Atferd er gjentakende eller økende i frekvens
- Vanskelig å stoppe/avlede atferd
- Dekker det straffeloven i Norge

Trafikklyset er en guide, ingen fasit.

- Gjensidighet
- Hyppighet
- Kvalitet/makt

Faglig vurdering
ut fra din
kjennskap til
barnet

Øvelse

- Gutt 4 år tar førskolelæreren gjentatte ganger på brystene
- Gutt 13 søker etter og ber om nakenbilder fra jenter på nettet.
- En 16 år gammel jente ber om p-pille fordi hun skal ha sex med sin 15 år gamle kjæreste. De har vært sammen lenge.
- Jente på 17 år sender nakenbilde av seg selv til flere av hennes venner på Snapchat
- Rangere disse i følgende kategorier:

Normativ adfærd:

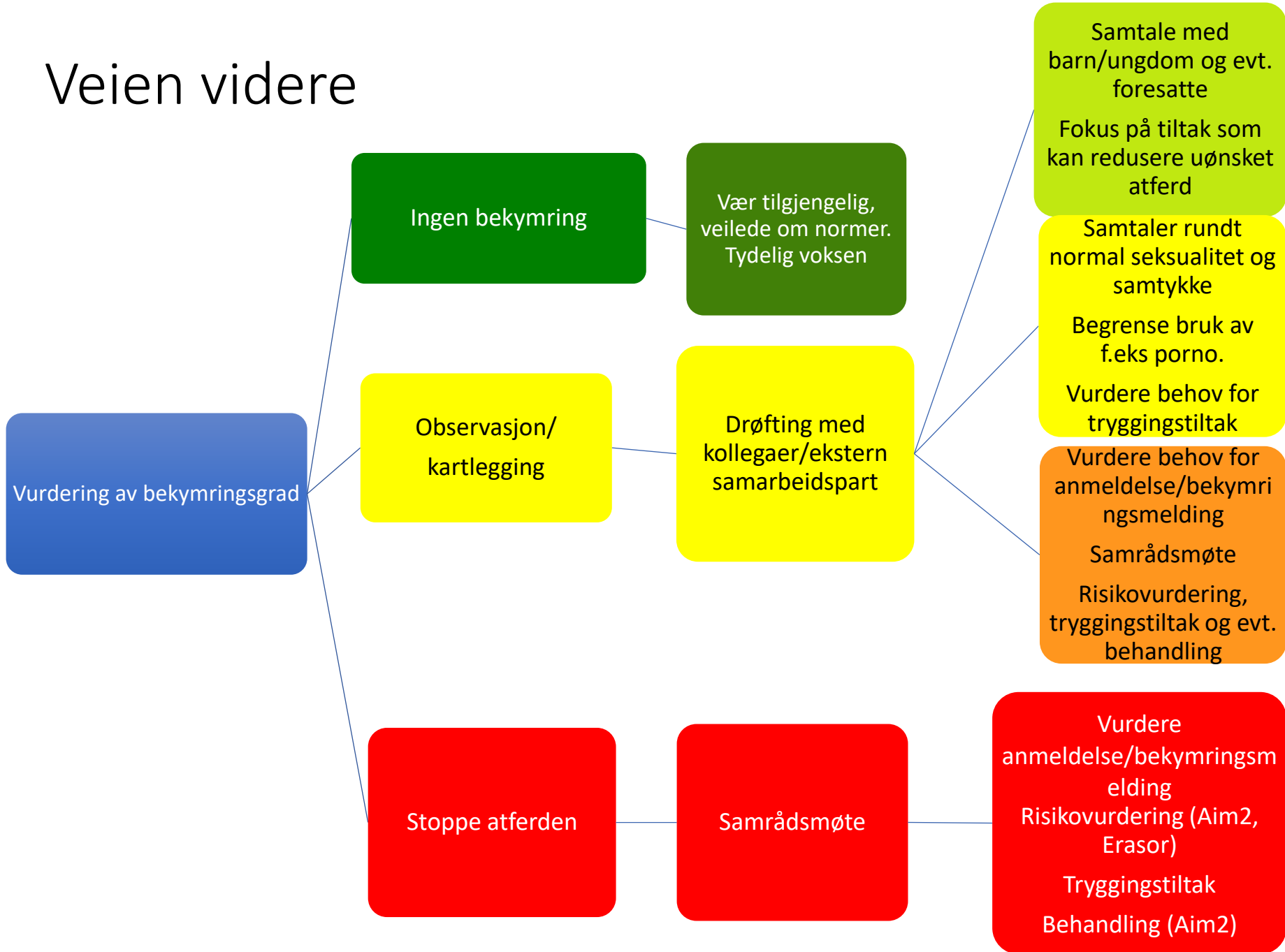
Adfærd, der kræver skærpet
opmærksomhed og indgriben:

Adfærd, der kræver
øjeblikkelig indgriben:

Hvorfor skal den enkelte inn i denne gruppen?

Hvis dere ikke får det til? Hvor mye mer informasjon trenger dere?

Veien videre

Vi må snakke om normalseksualitet

- Privatlivets sfære.
 - Nytelse
 - Lov å utforske egen kropp og egen seksualitet
 - Sunt, godt, viktig.
 - Bli kjent med seg selv og egne grenser
 - Ufarlig og naturlig
- Viktig å ta hensyn til alder og modning
- Kan være ok å informere foresatte om samtalen.

Hvordan snakke med barna ved bekymring

- Sjekke ut om hvor kunnskapen om seksualitet kommer i fra.
- Sjekke ut hva som har foregått.
 - Åpen og ikke fordømmende.
 - Sjekke ut med alle involverte
- Være en tydelig voksen om våre bekymringer
- Bruke video om samtykke:
 - Consent for kids på norsk/nrk super
 - Consent, cup of tea (oversatt tv2)
- Å være normativ
- Vi må sørge for å styrke og hjelpe barna videre
 - Det er lov å si i fra
 - Det er lov å spørre om hva som er greit/ugreit
- Bruke ressursene rundt barna

Hvordan reagere ved alvorlig bekymring

- Meldeplikt
- Avvergeplikt/anmeldelse
- Hva skjer ved anmeldelse
 - Avhør på Barnehus for utsatte og eventuelt utøver
 - Samrådsmøte
 - Risikovurdering: Sikre tryggingstiltak.
 - Ivaretagelse av utøver og utsatte og pårørende
 - Oppfølging/behandling evt ved spesialisthelsetjenesten eller Barnehus
- Straff
 - Samfunnsstraff
 - Ungdomsstraff/Ungdomssoppfølging

Dilemmaer

- Skal foresatte involveres?
 - Kan barnet/ungdommen være utsatt for seksuelle overgrep
- Har man tilstrekkelig grunnlag for en bekymringsmelding/politianmeldelse
- Hvem skal eventuelt sende bekymringsmelding/ anmelde til politiet
- Hva er konsekvensen av en bekymringsmelding/anmeldelse
- Hvor kan man hente råd og veiledning

Ulike nivåer for hjelp

- Forebygging: Seksualundervisning, tilgjengelig hos helsesøster, informasjon om hva som er lov/ulovlig, tydelige holdninger hos voksne.
- Tidlig intervensjon: Hva gjør vi når vi blir bekymret? Hvem tar snakken? Hvordan følger vi opp? Hvordan sikre en god prosess?
- Behandling: Hvilke samarbeidspartnere har vi når det er alvorlig bekymring? Samarbeidsrutiner og ansvarsfordeling

Hvordan forstå den skadelig seksuell atferd

- ”Good lives model”:
 - Skadelig seksualitet er utgangspunktet et uttrykk for et ønske om å tilfredsstille et behov, men hvor man har en lite hensiktsmessig strategi
- 6 Grunnleggende behov:
 - Være frisk og sunn
 - Opplive mestring og glede
 - Være seg selv og ha kontroll i eget liv
 - Ha mening og betydning
 - Ha relasjoner til andre
 - Være trygg og selvsikker

Dag 2. Hvordan skal dette se ut i praksis

- Informasjon/avklaringer
- Samarbeidspartnere
- Ansvarsfordeling
- Oppfølging
- Konkrete råd og tips.

Akutt sjekkliste

- Hvordan ble hendelsen kjent?
- Hvem er den utsatte og hvem er utøveren
- Finnes det flere utsatte
- Sikre ivaretagelse og beskyttelse for alle involverte
- Vurdere bekymringsmelding og anmeldelse

Kasusstikk

- Telefon fra helsesøster: Hun informerer om at det har oppstått en alvorlig situasjon rundt 3 gutter på 7 år. 2 av guttene har seksuelt forgrepet seg på den 3. gutten med en gulrot. Det foreligger informasjon om at den ene gutten har holdt fast, mens den andre gutten har benyttet en gulrot til å penetrere den utsatte. Informasjonen har kommet frem fordi den utsatte gutten har fortalt om hendelsen til moren sin.
- Det er full krise på skolen og i lokalsamfunnet. 3 foreldrepar som er aktiverte. Skolen har lite erfaring med hvordan de skal forholde seg til disse elevene. De er redde for å både underdrive og overdrive og hva gjør man når dette blir kjent på bygda.

God og sunn seksuell atferd

- Gjensidig
- Samtykke
- Aldersadekvat utforskning og utprøving
- Intensjon om ikke-skade
- Lek, moro
- Ingen maktforskjell (Styrke, status, kognitivt,alder)

Bekymringsfull seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat,
 - Mer tilfeldig på og av
 - Hendelser påvirket av jevnaldrende press
 - Utsatte blir irritert/ukomfortabel, men ikke redd/skremt
 - Utsatte føler seg fri til å fortelle om hendelsen til andre
 - Den seksuelle atferden kan være ok, men utøves i upassende situasjon/relasjon
-

Skadelig seksuell atferd

- Ikke aldersadekvat
- Planlegging
- Hemmeligholdelse
- Utøver benytter maktforskjell
- Respons til utsatte er preget av negative reaksjoner og følelser (frykt, sinne, skam)
- Utøver tar ikke ansvar for atferd eller negative konsekvenser for utsatt.
- Atferd er gjentakende eller økende i frekvens
- Vanskelig å stoppe/avlede atferd
- Dekker det straffeloven i Norge

Hvem skal snakke med barna og hvordan

- Vurdere kompetanse, toleransevindu og relasjon
- Avklare formålet med samtalen
- Hva slags informasjon ønsker man?
 - Gjensidighet
 - Intensjonen bak
 - Planlagt/tilfeldig
 - Gjentakelse
 - Guttenes opplevelse
 - Bruk av makt
- Eksempel på hvordan dette kan se ut i praksis

2. Skritt: Samrådsmøte

- Formål: Få informasjon og sikre ivaretagelse.
- Hvordan: Samle sammen instanser som kjenner barnet/ungdommen
- Sikre at alle instanser kan snakke sammen
 - Barnevernstjenesten kan oppheve taushetsplikten
 - Foresatte (barn under 16 år) kan samtykke til samarbeid mellom instanser
 - Ungdom (over 16 år) kan samtykke til samarbeid
- Hvem bør delta:
 - De som har viktig informasjon som kan gi en forståelse for ungdommens fungering
 - F.eks politi, Statens Barnehus, Skole/barnehage, PPT, BUP, Barnevernstjeneste,
 - De som har en viktig funksjon i ivaretagelse av barnet/ungdommen
 - F. Eks Kriminalomsorgen, Ledere ved institusjoner
- Dilemma
 - Foresatte, fritidsaktiviteter, taushetsplikt, informasjon om andre, referat og journalføring

Samrådsmøte

- Gi kort informasjon bakgrunnen for møtet
 - 1 eller flere hendelser som handler om bekymringsfull eller skadelig seksuell atferd
- Formålet med møte
 - Innhente informasjon om hva de ulike instansene vet.
 - Sikre at XX blir ivaretatt gjennom sin hverdag.
- Ta en runde, hvor alle deler sin informasjon.
 - Hva har du hørt, hva vet du, hva er din bekymring
 - Noter informasjonen, da den kan benyttes inn i AIM2 utredningen
 - Gjør et nummer ut av å skille mellom hva deltagerne tror og hva de vet

Samrådsmøte forts.

- Når runden er gjennomført oppsummer informasjonen som foreligger
- Informer om det viktige dilemmaet som handler om ivaretagelse av sikkerhet men unngåelse av isolering
 - Viktig å jobbe for prososial og prosekseuell utvikling
 - Viktig å jobbe for mestringsopplevelser
- Ta en ny runde for å sikre at det foreligger en plan om ivaretagelse på alle arenaer som er tilstede
 - Til og fra skole/barnehage
 - Hele skoletiden/barnehage inkl friminutt, gym/garderobe
 - Refleksjoner rundt fritid
 - Hvilken rolle skal barnevernstjenesten ha

Kartlegging og utredning

- Utredning og risikovurdering
- Utredning:
 - Flere aspekter som bør utredes
 - Familieforhold
 - F.eks genogram, tidslinje, nettverkskartlegging, omsorgssituasjon
 - Psykologiske aspekter hos utøver
 - Anamnese, Generelle kartlegging, evnetest, BYI +++
 - Sosial fungering
 - Observasjoner på skolen/barnehage, innhenting av informasjon fra foresatte og barnet/ungdommen
 - Aspekter knyttet til de seksuelle overgrepene (AIM 2)
- Flere instanser som kan/bør inkluderes: Skole/barnehage/PPT, Barnevernstjenesten, BUP

Ofte komplekse saker

Individuelle faktorer som går igjen:

- Tilknytningsvansker
 - Reguleringsvansker
 - Lærevansker
 - Konsentrasjonsvansker
 - Autisme
 - Sosiale vansker
-
- **Situasjonelle forhold**
 - Ca 2/3 har levd med/lever med omsorgssvikt
 - Ca 1/3 har opplevd egne seksuelle overgrep eller vært vitne til skadelig/lite hensiktsmessig seksualitet i hjemmet. (Omfanget er høyere ved lavere alder og når det gjelder jenter)

Risikovurdering

- Få en økt forståelse for i hvilke situasjoner det kan være større risiko for gjentakelse
- Danne grunnlaget for en trygghetsplan som gjør at ungdommene kan få utvikle seg sosialt
- Legge et grunnlag for at ungdommene igjen kan bygge opp tillit

3 måter å gjøre en risikovurdering

- Ustrukturert klinisk vurdering
- Den aktuariske utredningstilærmingen
- Den kliniske tilpassede aktuariske metoden

Den kliniske tilpassede aktuariske metoden

- Profesjonelle guidelines eller sjekklister
- Imøtekommer både behovet for standardisering og klinisk fleksibilitet
- ERASOR
- AIM2. Finnes for yngre barn, men ikke oversatt til norsk
- PROFESOR

- Begrenset forskning vedr. jenter, lavere evnenivå, annen kultur
- Lite og dårlig forskning for lavere alder

Tryggingstiltak

- Bosted
 - Søsken
 - Mulighet for kontakt med andre barn
 - Kontroll på medier
 - Venner
- Skole
 - Offer vs gjerningsperson
 - Friminutt
 - Garderobesituasjon
 - Skolevei
- Fritid
 - fritidsaktiviteter

Prosesen i en intervensjon

Forståelse for hva som
ligger bak handlingen

Ivaretagelse av
sikkerhet

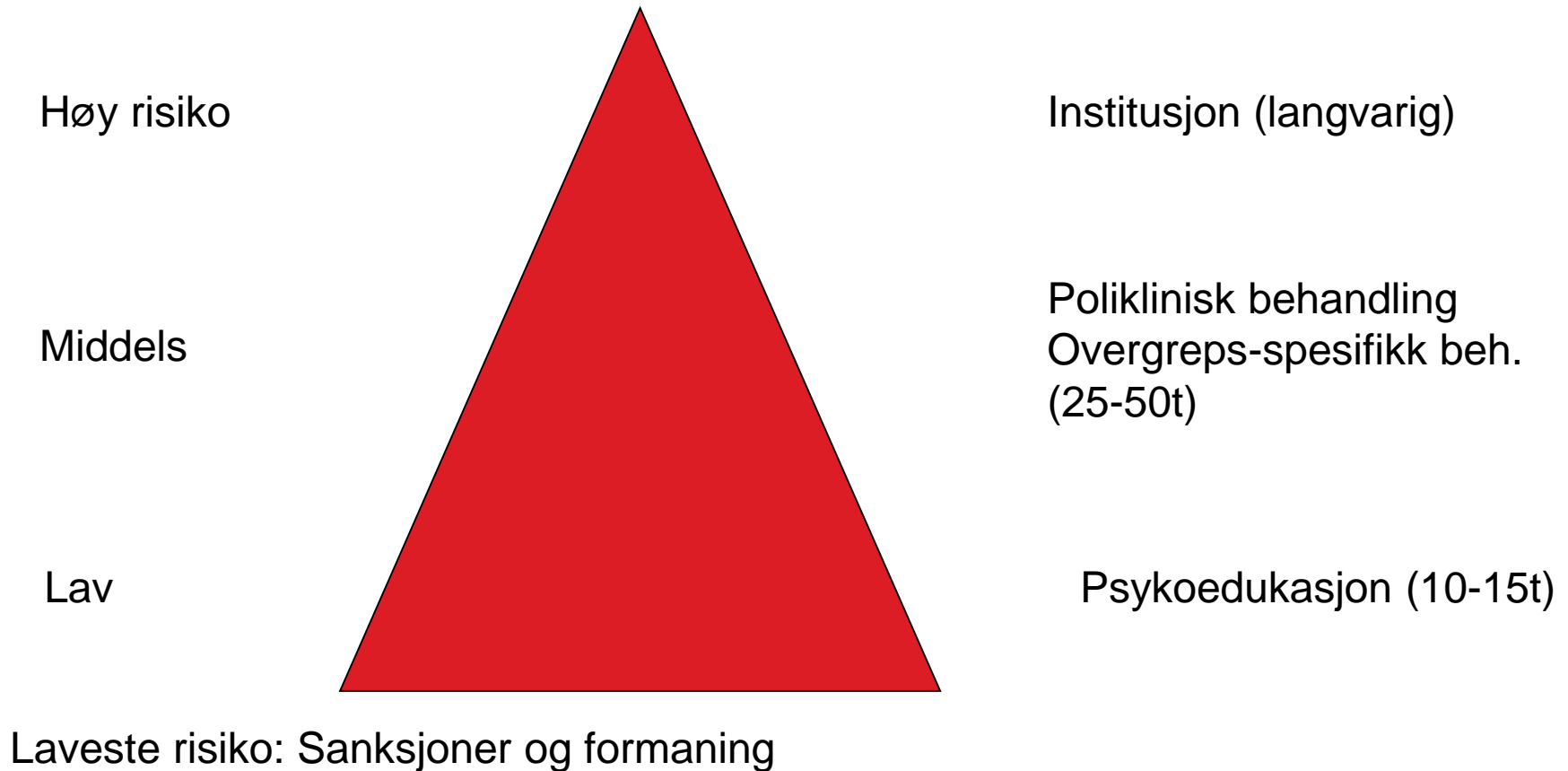
Jobbe med å fremme
positiv seksuell utvikling

Verktøy

Tid

Relasjon

Beslutning om behandlingstiltak

Nyttig materiale

- NRK Super: Det er min kropp, Ikke min skyld
- Flere ok linker: [//rebessa.com/hjelpemateriell/](http://rebessa.com/hjelpemateriell/)
- Pubertet og seksualitet, Helse Bergen
- Spill: Lystspillet (Dansk app). Følelser og Fornemmelser (gått ut på dato).
- Sex og politikk har et interaktiv undervisningsmateriale
- Salaby
- Bike consent: <https://www.youtube.com/watch?v=-JwIKjRaUaw>

Overgrepsspesifikk behandling (AIM2)

Hovedmål: Å hindre at det skjer nye overgrep

- Risiko:

- Forskjell på overgrep og seksuell utforskning
- Ta ansvar for overgrepshandlingen
- Bevisstgjøring: overgrepssirkelen
- Konsekvenser av overgrepet
- Redusere avvikende seksuell opphisselse
- Utforske/bearbeide egne opplevelser
- Redusere benektelse/kognitive forvrengninger/holdninger
- Kartlegge risikosituasjoner

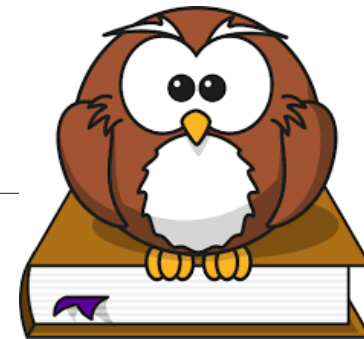
- Vekst:

- utvikle positiv selvindentitet
- Utvikle adekvate sosiale ferdigheter
- Redusere ensomhet/isolasjon
- Utvikle alternative atferdsstrategier
- Redusere skamfølelse

Oppsummering

- **USIKKER/UTRYGG:**
 - Spør åpent
 - Sjekk ut tankene/opplevelsene med kompetent personell. Trafikklyset (hertevigforlag.no)/Bekymringsbarometer (Janus centeret)
- **TRO DET:**
 - Forstå at barn/ungdom kan krenke andre barn seksuelt
- **STOPPE ATFERDEN:**
 - Den stopper seg ikke nødvendigvis selv
- **SAMARBEIDE:**
 - Bred og adekvat ivaretagelse
- **ANMELDE/BEKYMRINGSMELDING:**
 - Etterforskning og avhør ved Barnehuset,
 - Undersøkelse ved Barnevernstjenesten
- **IVARETAGELSE:**
 - Barnet/ungdommen og familien.
- **HENVISE:**
 - Sikre hjelp til barnet/ungdommen og familien

Litteraturreferanser

- Ingnes, Eili Knudsen og Kleive, Helle (2011): "I møte med unge overgripere",
- Jensen, Monica, m.fl. (2016): "Gutter i Norge med skadelig seksuell atferd". *Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 53, nummer 5, 2016, side 366-375*
- Søftestad, Siri & Andersen Inger Lise (2014): "*Seksuelle overgrep mot barn*", Universitetsforlaget, Oslo.
- Kjellgren, C (2016): *Unga, sex och internet*. Presentert på Nordisk nettverkssamling for barn med skadelig seksualisert atferd, København
- Newton, Anna Kristín (2016): *Erfaringer fra Island*. Presentert på Nordisk nettverkssamling for barn med skadelig seksualisert atferd, København
- Janus Centeret. (2016). *Statusrapport XIII 2003-2015*, Lasertryk, København
- Mossige, Svein & Stefansen Kari (2016). "*Vold og overgrep mot barn og unge, omfang og utviklingstrekk 2007-2015*". Allkopi, Oslo
- Holt, T., Nilsen, L. G., Moen, L. H., & Askeland, I. R. (2016). Behandlingstilbudet til barn som er utsatt for og som utøver vold og seksuelle overgrep: En nasjonal kartleggingsundersøkelse. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 6/2016).
- Askeland, I. R., Jensen, M. Og Moen, L. H. (2017). "*Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. Kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia. Forslag til en landsdekkende struktur*." Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 1/2017).
- Meneses JF, Berg RC, Nguyen L. (2016). Oppsummert forskning om effekt av tiltak rettet mot barn og unge som begår voldelige og/eller seksuelle overgrep. Rapport fra Folkehelseinstituttet .
- Kripos (20117). "Mindreårige anmeldt for voldtekt i 2016", Oslo
- [Vorland, N.](#), Selvik, S., Hjorthol, T., Kanten, A. B., & [Blix, I.](#) (2018). *Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 3).